

Overzicht duurzame Europese wetgeving

Disclaimer

In dit document staat een overzicht van Europese wetgeving die van invloed is of gaat zijn op verzekeraars. Het overzicht is gebaseerd op beschikbare informatie tot begin april 2024. Het overzicht focust op de soort wetgeving, op welke instellingen het van toepassing is, wat er van hen verwacht wordt én wanneer. Verschillende Europese wetgeving zijn nog in ontwikkeling en daarom onderhevig aan veranderingen in de uiteindelijk wetgeving.

Inhoud

Duurzaamheidsregelgeving	3
1. Taxonomieverordening	3
1.1 Gedelegeerde Verordening (delegated act)	4
2. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)	4
3. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)	7
4. Corporate Sustainability Due Diligence Directive (in ontwikkeling maar alleen upstream activiteiten opgenomen voor de financiële sector)	9
5. European Green Bond Standard (EuGBS)	10
6. Green Claims Directive	11
7. European Single Access Point (ESAP)	12
8. Transparantie en integriteit van ESG activiteiten	13
8.1 Update 6 februari 2024	13
9. Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) en GHG Scope 3 emissions reporting (het verduidelijken en aanpakken van problemen rond scope 3-emissierapportage)	13
Bronnen	15

Duurzaamheidsregelgeving

- Taxonomie Verordening = definities
- Corporate Sustainability Disclosure Regulation (CSDR) = duurzame verslaggeving
- Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) = producttransparantie
- Corporate Sustainability Due Diligence (CSDDD) = duurzame bedrijfsvoering
- Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) & Greenhouse Gas (GHG) uitstoot = rapportage Co2 uitstoot (ontwikkeling standaarden voor verzekeringsproducten)
- Green Claims Directive = gemeenschappelijk criteria om duidelijkheid en zekerheid te krijgen dat wanneer iets als een groen product wordt verkocht, het dat ook daadwerkelijk is

Instrumenten voor verduurzaming

- Transparency and integrity of Environmental, Social and Governance rating activities (ESG ratings)
- European Single Access Point (ESAP) = Europees centraal toegangspunt financiële en duurzaamheidsinformatie

1. Taxonomieverordening

- De taxonomieverordening is gepubliceerd op 22 juni 2020 in het Publicatieblad van de Europese Unie en van kracht sinds 12 juli 2020.

Wat is de taxonomie?

De Europese Commissie heeft in 2020 een lijst gepubliceerd van economische activiteiten die bijdragen aan het doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn (Green deal). De taxonomie geeft voorwaarden waaronder instellingen een activiteit kunnen aanmerken als activiteit die substantieel bijdraagt aan de [duurzaamheidsdoelstellingen](#) van de Europese Unie. Dit betekent dat een activiteit een bijdrage moet leveren aan één van de zes klimaatdoelstellingen van de [Europese klimaatwet](#) op basis van Substantial Contribution Criteria (SCC). Daarnaast mag de activiteit geen schade toebrengen aan andere duurzaamheidsdoelstellingen (het Do No Significant Harm principe (DNSH) en te voldoen aan de Minimum Safeguards (MS) voor mensen- en arbeidsrechten, omkoping, belastingen en eerlijke concurrentie.

Overige relevante informatie

- De verordening (EU) 2020/852 van 18 juni 2020, zie [hier](#). Meer [achtergrondinfo over de beoordeling van ecologisch duurzame beleggingen](#) (taxonomie) via het officiële Publicatieblad van de Europese Unie. [Interpretatie Verbond van de technische screening criteria](#) voor de taxonomie.
- De tijdslijn [voor de taxonomie](#).

Doel taxonomie

Naast classificatie van een economische activiteit, is de taxonomie gericht op het voorkomen greenwashing (de producten en diensten van een organisatie milieuvriendelijker voorstellen dan dat zij in werkelijkheid zijn).

De taxonomieverordening is essentieel in andere wetgeving

De verordening geeft alleen definities van wat “groen” en niet “groen” is. Die definitie heeft een verzekeraar nodig bij het maken van duurzaamheidsrapportages voor de CSRD, SFDR en voorlopig alleen de upstream activiteiten voor de CSDDD (In hoofdstuk 4 wordt hier dieper op ingegaan). De taxonomie zelf legt geen verplichting op.

Inwerkingtreding

De taxonomie is van toepassing op milieudoelstellingen voor mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering en ook op het duurzaam gebruik en de bescherming van water en maritieme hulpbronnen; de transitie naar een circulaire economie; de preventie en bestrijding van verontreiniging; en de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen.

Zes milieudoelstellingen

De huidige taxonomie kent zes milieudoelstellingen

1. Mitigatie van klimaatverandering;
2. Adaptatie aan klimaatverandering;
3. Het duurzaam gebruik en de bescherming van water en maritieme hulpbronnen;
4. De transitie naar een circulaire economie;
5. De preventie en bestrijding van verontreiniging;
6. De bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen.

Voor verzekeraars en herverzekeraars geldt uitsluitend de adaptiedoelstelling. Dit betekent dat verzekeraars en herverzekeraars voor hun (her-)verzekeringsactiviteiten de overige vijf klimaatdoelstellingen moeten beoordelen op het voldoen aan de Do No Significant Harm principe (DNSH)-criteria.

1.1 Gedelegeerde Verordening (delegated act)

Voor de eerste twee (mitigatie en adaptie) is een gedelegeerde verordening ([2021/2139](#)) vastgesteld. De gedelegeerde verordeningen voor de andere vier (2023/2486) zijn [hier](#) te vinden. Een gedelegeerde verordening bevat regels (een uitwerking van de taxonomieverordening) om ondernemingen in staat te stellen de bestaande Europese wetgeving correct toe te passen. Bijvoorbeeld waar een activiteit aan moet voldoen zodat deze substantieel bijdraagt aan het milieudoel, en geen significante schade oplevert.

- [Gedelegeerde Verordening \(EU\) 2021/2139](#) van de Europese Commissie.
- [Gedelegeerde Verordening \(2023/2486\)](#) van de Europese Commissie.
- [Vragen en antwoorden over de aanvullende gedelegeerde EU-taxonomiehandeling klimaat](#) over bepaalde nucleaire en gasactiviteiten [hier](#).

Wettelijke verplichtingen en gevolgen

Aan overtredingen van de taxonomie zijn geen sancties gekoppeld, omdat de taxonomie uit definities bestaat: wat groen en niet groen is. Een formele controle van de jaarverslagen is geregeld in de richtlijn voor de jaarverslaggeving. De externe accountant wijst op en zal verzoeken tot het herstellen van foutief gebruikte definities in de duurzaamheidsboekhouding.

Extra info - Sociale Taxonomie

Naast de groene taxonomie onderhandelt Brussel ook over een Europese Sociale Taxonomie, gebaseerd op sociale criteria, zoals investeringen die geen mensenrechten schenden, armoede tegengaan etc. De onderhandelingen over de Sociale Taxonomie lopen nog en zijn voorlopig niet afgerond. Voor de duurzaamheidsjaarverslaggeving worden in de toekomst ook sociale standaarden voor sociale onderwerpen (de “S” en de “G” in ESG) ontwikkeld.

2. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Op 14 december 2022 is de [CSRD](#) gepubliceerd. De CSRD-richtlijn staat centraal in de Europese Klimaatwet ofwel Green Deal van de Europese Unie. Deze wet moet zorgen voor meer transparantie en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie.

Wie ontwikkelen de duurzaamheidsstandaarden voor de CSRD?

De European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ontwikkelt de standaarden voor de CSRD en is tevens de technisch adviseur van de Europese Commissie. In de European Sustainability Reporting Standards (ESRS), worden de regels voor de inrichtings- en openbaarmakingsvereisten van de CSRD vastgelegd. De EFRAG stuurde de standaarden als advies op naar de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft de eerste set ESRS eind juli 2023 [vastgesteld](#). Verwacht wordt dat over enkele jaren ook sector specifieke standaarden voor onder meer de verzekeringssector worden vastgelegd.

- [De eerste set van standaarden en uitleg](#) staan op de website van EFRAG.
- [Vragen en antwoorden over de adoptie](#) van de ESRS.

Wie moeten rapporteren?

- Alle NV's en BV's, Vof en CV's
- Onder de CSRD vallen alle grote bedrijven die aan twee van de volgende criteria voldoen:
 - > 250 werknemers (gemiddeld over een jaar);
 - > € 20 mln. balanstotaal;
 - > € 40 mln. omzet (voorheen: alleen organisaties van openbaar belang (OOBs) > 500 werknemers).

Daarnaast geldt de CSRD ook voor kleinere ondernemingen, mits beursgenoteerd en niet zijnde micro-ondernemingen. De omvangscriteria staan in de richtlijn.

Voor meer uitleg, zie het op verzoek van het Verbond opgestelde [advies van Stibbe](#).

Wanneer rapporteren?

Tijdlijn duurzaamheidsverslagen:

- 1 januari 2024 voor ondernemingen die onder de NFRD vallen (rapportage in 2025 over gegevens van 2024); ondernemingen die op hun balansdatum 500 werknemers per boekjaar overschrijden (CSRD artikel 5: omzetting).
- 1 januari 2025, voor (middel)grote ondernemingen die momenteel niet onder de NFRD vallen (rapportage in 2026 over gegevens van 2025); de bedrijven die aan minstens twee van de drie bovenstaande criteria voldoen.
- 1 januari 2026, voor beursgenoteerde mkb-ondernemingen, maar ook kleine en niet-complexe kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen (rapportage in 2027 over gegevens van 2026).
- 1 januari 2028, Niet-EU ondernemingen (zonder EU-rechtsvorm, bijvoorbeeld opgericht in Amerika of Japan).

Schematisch overzicht inwerkingtreding rapportageverplichtingen

Schema met data van inwerkingtreding van de rapportageverplichting. Zie ook Artikel 5 in de [CSDR](#).

Boekjaren starten op of vanaf	Wie?
1 januari 2024	Ondernemingen die momenteel een niet-financiële verklaring opstellen in het bestuursverslag op grond van de EU Non-Financial Reporting Directive (Besluit bekendmaking niet-financiële informatie). Dat zijn grote organisaties van openbaar belang (banke verzekeraars, beursvennootschappen) met meer dan 500 werknemers.
1 januari 2025	Grote ondernemingen met een EU-rechtsvorm (tenzij groepsvrijstelling van toepassing is)
1 januari 2026	Middelgrote en kleine beursvennootschappen
1 januari 2028	Niet-EU ondernemingen (zonder EU-rechtsvorm; bijvoorbeeld opgericht in Amerika of Japan), zie vraag 2.4.

Bron: SER, CSRD en ESRS Vragen en antwoorden versie 8 november 2023, p.10.

Welke criteria qua grootte worden aangehouden voor bedrijven?

Onderstaande tabel bevat criteria voor de grootte van bedrijven volgens [CSDR artikel 3, lid 1.2 & 3](#).

	Micro	Klein	Middelgroot
Balanstotaal	€ 350.000	€4 miljoen	€20 miljoen
Netto-omzet	€ 700.000	€8 miljoen	€40 miljoen
Gemiddeld personeelsbestand boekjaar	10	50	250

*Micro-onderneming twee van de drie criteria niet wordt overschreden.

*Kleine onderneming twee van de drie criteria niet wordt overschreden.

*Middelgroot is als 2 van de 3 criteria niet wordt overschreden.

Kleinere bedrijven en de CSRD

Als een bedrijf niet onder de CSRD valt maar wel zakendoet met grotere bedrijven of de overheid, dan kunnen zij vragen krijgen van klanten en toeleveranciers over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Als zij die niet kunnen beantwoorden, moet de onderneming die de CSRD moet naleven, schattingen maken.

Hoe bereid ik mij voor op de CSRD-rapportage?

Het is verstandig alvast te beginnen met het identificeren van relevante duurzaamheidsinformatie binnen de organisatie. Dit omvat niet alleen het verzamelen van gegevens, maar ook het evalueren van de bestaande rapportageprocessen en -systemen om ervoor te zorgen dat ze voldoen aan de nieuwe vereisten. De CSRD vereist ook het opstellen van duurzaamheidsbeleid en een transitieplan.

Wanneer wordt voldaan aan de CSRD eisen?

Ook wanneer een onderneming niet (volledig) duurzaam is, dan ook kan een onderneming voldoen aan de CSRD Als de onderneming maar de juiste weergave geeft van hoe duurzaam de onderneming is.

- [Zienswijze Stibbe aan Verbond: toepassingsbereik CSRD voor verzekeringsondernemingen.](#)

Mogelijke gevolgen van niet voldoen aan de CSRD-vereisten?

Voldoet een onderneming niet aan de CSRD eisen? Dan kan de externe accountant het jaarverslag niet accorderen. Dit leidt tot juridische en mogelijk reputatierisico's, negatieve reacties van investeerders, klanten en andere stakeholders. Bedrijven die niet tijdig en nauwkeurig rapporteren, lopen risico op boetes en sancties van toezichthoudende instanties.

Waarover moet gerapporteerd worden?

Ondernemingen moeten rapporteren over wat zij zien als de risico's en kansen die voortvloeien uit sociale en milieuvraagstukken én over de impact van hun activiteiten op mens en milieu. Dat betekent dat ondernemingen een korte beschrijving geven van het bedrijfsmodel en de strategie. En aangeven hoe en in welk tijdpad zij rekening houden met de klimaatdoelstellingen van het Verdrag van Parijs. Het rapporteren draait dus met name om inzichtelijk te maken welke activiteiten, en welk deel van de portefeuilles (in financiële termen), in lijn zijn met de taxonomie (en daarmee duurzaam).

Ook moeten ondernemingen een beschrijving geven van de zorgvuldigheidsprocedure voor duurzaamheidskwesties en de belangrijkste feitelijke of potentiële negatieve effecten die verband houden met:

- De eigen activiteiten;
- Met de waardeketen van de onderneming;
- Wat de onderneming doet om die effecten en andere negatieve effecten te monitoren en in kaart te brengen;
- En wat de onderneming doet aan om feitelijke of potentiële negatieve effecten te voorkomen, te beperken, te verhelpen of te beëindigen, en wat het resultaat hiervan is.

Hoe te rapporteren?

De duurzaamheidsverslaglegging wordt als een aparte sectie verplicht en integraal onderdeel van het bestuursverslag. Het verslag moet ieder jaar verstuurd worden naar de KVK, inclusief de sectie duurzaamheid.

Hoe lever je duurzaamheidsinformatie aan?

Het is verplicht om de informatie digitaal aan te leveren in het format XBRL (XBRL is een open data standaard die op dit moment nog niet beschikbaar is) en de informatie daarin te 'taggen' (art. 29 d van de CSRD). Onder taggen wordt verstaan: het labelen van data, zodat deze informatie via zoekmachines (algoritmes) automatisch gelezen en verwerkt kan worden. De EFRAG moet de XBRL-vereisten nog uitwerken, net als de tagging-vereisten. De uitwerking wordt in Q2/Q3 2024 verwacht.

Accountantsverklaring over de duurzaamheidsrapportering

[Artikel 28 van de Richtlijn \(EU\) 2022/2464](#) eist dat een externe 'assurance provider' het duurzaamheidsverslag beoordeeld, bijvoorbeeld de externe accountant die ook de jaarrekening controleert.

3. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

De SFDR schrijft vanaf 1 januari 2021 transparantieregels voor over duurzaamheid van producten van alle financiële instellingen en financieel adviseurs. Zoals banken, beleggingsondernemingen, pensioenfondsen, vermogensbeheerders, en levensverzekeraars (voor zover zij verzekering-gerelateerde beleggingsproducten aanbieden).¹

Doel SFDR

De SFDR ([voorstel EU\) 2019/2088](#)) bouwt voort op de Sustainable Development Goals van de VN, de Overeenkomst van Parijs en de taxonomie om de risico's en effecten van klimaatverandering aanzienlijk te verminderen. Met als doel: de informatie te verbeteren aan eindbeleggers over de duurzame effecten van het beleggingsbeleid en de beleggingsbeslissingen door financiële instellingen.² Met behulp van deze informatie zijn beleggers in staat na te gaan of als groen aangeprezen producten in de praktijk ook daadwerkelijk (het meest) groen zijn.

AFM geeft aan dat financiële instellingen transparant moeten zijn over:

- Ongunstige effecten op duurzaamheid in het beleggingsbeleid, op entiteitsniveau en op productniveau (SFDR-artikelen 4 en 7);
- De integratie van duurzaamheidsrisico's, de gedragslijnen inzake duurzaamheidsrisico's, en het beloningsbeleid met betrekking tot de integratie van duurzaamheidsrisico's (SFDR- artikelen 3, 5 en 6);
- De manier waarop een product invulling geeft aan duurzame doelstellingen dan wel kenmerken, zowel precontractueel als op periodieke basis (SFDR-artikelen 8, 9 10, en 11).³

Financieel adviseurs moeten transparant zijn over:

- Ongunstige effecten op duurzaamheid in het beleggings- of verzekeringsadvies (artikel 4);
- De integratie van duurzaamheidsrisico's, de gedragslijnen inzake duurzaamheidsrisico's, en het beloningsbeleid met betrekking tot de integratie van duurzaamheidsrisico's (SFDR- artikelen 3, 5 en 6).⁴

Verplichtingen: transparantie over duurzaamheidskenmerken en/of doelstellingen van duurzame financiële producten

Ook dienen financiële instellingen op periodieke basis transparant te zijn over de duurzaamheidskenmerken en –doelstellingen binnen precontractuele informatie en bij productinformatie op de website.⁵

De precieze transparantieplichtingen zijn afhankelijk van de categorisering van het type product. De SFDR maakt onderscheid tussen:

- Financiële producten die ecologische of sociale kenmerken promoten – groen (artikel 8)
- Financiële producten die duurzame beleggingen ten doel hebben – donkergroen (artikel 9)
- Financiële producten die niet als duurzaam worden gepromoot – (vallen buiten de regels)

Niet ieder product met duurzame kenmerken heeft dezelfde duurzaamheidskenmerken. De transparantieplichting betekent wel dat elk 'duurzaam' product op de markt (in welke mate dan ook), transparant moet zijn over hoe invulling wordt gegeven aan de duurzaamheidskenmerken.

De doelen of kenmerken van duurzame financiële producten zijn bepalend voor de karakteristieken van een product en daarmee belangrijk voor de beoordeling of producten passen bij de voorkeuren en verwachtingen van klanten. Bij het koppelen van een duurzaam doel of kenmerk aan een product, hoort ook periodieke verantwoording (achteraf): doet het product wat het beloofd? Deze verplichting wordt opgenomen in de aangewezen reguliere periodieke verslagen.⁶

Verplichten geharmoniseerde transparantie-eisen (website)

De SFDR verplicht financiële instellingen in een verklaring op hun website aan te geven of zij de negatieve duurzaamheidsimpact van hun beleggingen meewegen. Zo ja? Dan dien je ook duidelijk te maken hoe het due diligence beleid daarop is afgestemd. Daarnaast dien je de belangrijkste negatieve

effecten van beleggingsbeslissingen te meten aan de hand van verschillende duurzaamheidsfactoren en klanten hierover te informeren.

Verantwoording bij niet wegen negatieve duurzaamheidsimpact

Weegt de financiële instelling de negatieve duurzaamheidsimpact niet mee? Dan dien je daar in een verklaring op de website verantwoording over af te leggen op een door SFDR voorgeschreven wijze. Alleen instellingen met minder dan 500 werknemers mogen een negatieve verklaring opstellen waarin ook staat of men voornemens is ongunstige effecten wel mee te wegen.

Wanneer rapporteren?

De lagere regelgeving, de zogeheten technische standaarden (Regulatory Technical Standards – RTS) van de SFDR (ingangdatum 10 maart 2021) is per 1 januari 2023 van toepassing. Op 25 juli 2023 is de definitieve lagere regelgeving (RTS) gepubliceerd in het [Publicatieblad van de EU](#).

Hoe te rapporteren over duurzame investeringen?

De wijze van rapporteren over eventuele ecologisch duurzame investeringen in fossiel, gas en nucleaire energie staat beschreven in de staat hoe gerapporteerd moet worden over eventuele ecologisch duurzame investeringen in fossiel gas en nucleaire energie. Aanbieders van duurzame financiële producten moeten zowel vooraf en in een jaarrapportage aangeven of, en zo ja, hoeveel ze hebben belegd in deze categorieën. Dat moet aan de hand van speciale sjablonen, de SFDR-rapportagetemplates (te vinden via de gedelegeerde verordening).⁷ Templates [hier](#) beschikbaar. In de [gedelegeerde Verordening EU 2023/363](#) staat hoe gerapporteerd moet worden. Aanbieders van duurzame financiële producten moeten zowel vooraf en in een jaarrapportage aangeven of, en zo ja, hoeveel ze hebben belegd in deze categorieën. Dat moet aan de hand van speciale sjablonen, de [SFDR-rapportagetemplates](#) (te vinden via de gedelegeerde verordening).⁸

Europese Commissie consultatie september 2023

Omdat de SFDR regeling niet helemaal naar behoren bleek te werken heeft de Commissie de SFDR level 1 [openbaar geconsulteerd](#) van september tot en met november 2023.

Complexiteit SFDR: verschillende processen lopen door elkaar heen

Naast deze consultatie ontving de Commissie in december ook de SFDR-ontwerpen van de standaarden RTS (niveau 2) van de Europese toezichthoudende autoriteiten (ESA's). De wetgeving en uitwerking van de wetgeving van level 1 en 2 lopen door elkaar heen.

Level 1

De Commissie analyseert momenteel alle ontvangen reacties die zij verwerkt in een werkdocument. Dit document biedt een overzicht van 'fouten' in de SFDR, maar er staan geen advies of oplossingen in. Het werkdocument wordt verwacht in Q2 2024. Over level 1 is nog veel onduidelijk. De huidige Commissie geeft aan dat de nieuwe Commissie (waarschijnlijk in september/november geïnstalleerd) richting moet geven op Level 1.

Level 2

De Commissie zal naar verwachting begin Q3 2024 het eindrapport van de ESA (toezichthoudende autoriteiten) goedkeuren over de ontwerpen van technische reguleringsnormen. Hoogstwaarschijnlijk wordt aan de inhoud niets meer gewijzigd. Het is daarnaast onwaarschijnlijk dat de EC het eindrapport over de concept technische standaarden zal terugsturen naar de ESA's, omdat de EC vindt dat de toezichthoudende autoriteiten hun mandaat naar behoren en op tijd hebben uitgevoerd. Onzeker is wel of het de EC lukt om het eindrapport eind maart/april 2024, dat wil zeggen vóór het reces, aan te nemen. Dit is noodzakelijk gezien de verkiezingen in juni 2024.

Q&A van Europese toezichthoudende autoriteiten (ESAs)

Op 12 januari 2024 publiceerden de ESA's een Q&A over de SFDR-verordening (niveau 1-wetgeving) als de SFDR-gedelegeerde verordening (niveau 2-wetgeving). De Q&A zijn niet juridisch bindend en zijn bedoeld om financiële instellingen te helpen bij de implementatie van de SFDR in de EU-lidstaten.

- On the SFDR (Regulation (EU) [2019/2088](#))
- SFDR Delegated Regulation (Commission Delegated Regulation (EU) [2022/1288](#)).

- [JC 2023 18 - Consolidated JC SFDR Q&As \(europa.eu\)](#)
- AFM: [Leidraad Duurzaamheidsclaims](#).

Wat komt er op ons af?

- 2024 Q1/Q2 aannname eindrapport (ESA) level 2
- 2024 Q4 of later. Level 1: nieuwe Commissie gaat richting geven aan de SFDR
- 2025 implementatie Regulatory Technical Standards

4. Corporate Sustainability Due Diligence Directive (in ontwikkeling maar alleen upstream activiteiten opgenomen voor de financiële sector)

De Europese Commissie heeft op 23 februari 2022 haar [voorstel voor een Corporate Sustainability Due Diligence Directive](#) (CSDDD) gepubliceerd om negatieve effecten op mensenrechten en milieu in de waardeketen aan te kunnen pakken.

Deze regelgeving is toch nog niet definitief? Wordt dit niet over de EP-verkiezingen heen getild?

Voorlopig akkoord december 2023

De Raad en het Europees Parlement hebben 13 december 2023 een [voorlopig akkoord](#) bereikt over de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Het Verbond van Verzekeraars heeft er [meerdere malen voor gepleit](#) om de financiële sector op te nemen in de richtlijn.

Afgezwakt CSDDD in februari/maart 2024

Het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad is erin geslaagd, ondanks aanhoudend Duits verzet, om op 18 maart 2024 goedkeuring te krijgen voor de CSDDD door de voorgestelde regels aanzienlijk af te zwakken. Italië, Frankrijk en andere staten werden naar [verluidt overgehaald om het herziene plan te steunen](#), door de inkomstendrempel voor bedrijven die aan de verordening moeten voldoen, te verhogen naar € 450 miljoen. Hierdoor is het aantal Europese bedrijven dat wordt getroffen door de EU-regels met bijna 70% gekrompen ten op zichte van het eerdere akkoord. Volgens het bereikte akkoord zijn:

- Financiële klantgerichte diensten (downstream-activiteiten) door financiële instellingen tijdelijk uitgesloten van de richtlijn en daarmee zijn financiële instellingen (voorlopig) vrijgesteld van due diligence verplichtingen.
- Tegelijkertijd is er een herzieningsclausule opgenomen. Hiermee houdt de Commissie de optie open om de sector, op basis van een impact assessment, in de toekomst toch een plek te geven binnen de richtlijn. Die vereist dat de Europese Commissie binnen twee jaar een rapport indient bij het Europees Parlement over de noodzaak van aanvullende due diligence-eisen voor de financiële sector.
- Financiële instellingen zijn wel gebonden aan de verplichting een klimaatplan op te stellen waarin ze aantonen hoe ze CO2-financieringen afbouwen.

Financiële sector wordt nauwelijks geraakt door de CSDDD

In de finale wetgevingstekst zijn alleen de upstream-activiteiten van de financiële sector opgenomen. Een 'duurzame due-diligence procedure' van klanten is hierdoor niet aan de orde. Dit betekent dat de financiële sector nauwelijks wordt geraakt door de CSDDD.

Inzet Verbond

Het Verbond is voorstander van ambitieuze Europese regelgeving om verregaande nationale regelgeving te voorkomen en daarmee een ongelijk speelveld. Valt de financiële sector buiten de Europese regels? Dan is er de kans op nationale regelgeving indien het kabinet en de Tweede Kamer dat wenselijk achten. Al zou dit met een nieuw (rechts) kabinet anders kunnen zijn.

Om welke bedrijven gaat het?

De wet geldt voor grote bedrijven met meer dan 1000 werknemers in dienst en een netto wereldwijde omzet van meer dan € 450 miljoen. Verder gaat het om bedrijven met meer dan 250 werknemers in de hoog risicosectoren (welke dit zijn, moet de Commissie nog vaststellen). Niet Europese bedrijven vallen onder de richtlijn als zij, drie jaar na het van kracht worden van de CSDDD, een netto-omzet hebben behaald van meer dan € 150 miljoen binnen de EU. Om misverstanden te voorkomen, komt de Commissie met een van niet Europese bedrijven die onder de reikwijdte van de richtlijn vallen.

Sancties en toezichthoudende autoriteit

Elk EU-land moet een toezichthoudende autoriteit aanwijzen om naleving te garanderen. Deze autoriteit heeft het mandaat om inspecties en onderzoeken uit te voeren en boetes op te leggen voor niet-naleving (tot 5% van de netto wereldwijde omzet).

Aansprakelijkheid

Om burgerlijke aansprakelijkheid beter te regelen, zorgt de CSDDD voor een betere toegang tot de rechter voor slachtoffers van bijvoorbeeld milieu-schendingen. Slachtoffers, maar ook vertegenwoordigers van slachtoffers, zoals vakbonden en maatschappelijke organisaties kunnen binnen vijf jaar claims indienen over de negatieve gevolgen. Begaan zakenpartners van financiële instellingen misstappen die negatieve gevolgen hebben voor milieu of mensenrechten? Dan kan de instelling gedwongen worden deze zakelijke relaties te beëindigen als deze misstappen niet voorkomen of beëindigd worden.

Klimaattransitieplannen

Grote bedrijven zijn verplicht klimaattransitieplannen op te stellen, in lijn met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Om dubbele rapportageverplichtingen te voorkomen, worden bedrijven die aan de CSRD voldoen, vrijgesteld van de verplichting om een klimaattransitieplan vast te stellen, conform de eisen in de CSDDD.

Vervolg

Het parlement moet nog twee keer stemmen: 24 april en dan waarschijnlijk in september nog een keer ter formele bevestiging. Dit komt omdat er nog juridische opschoning nodig is aan de tekst. Het is onwaarschijnlijk dat het lukt om dat af te ronden voor 24 april. Na formele goedkeuring wordt de Richtlijn omgezet in Nederlandse wetgeving.

Achtergrondinfo: Verbond artikelen over CSDDD

3 juli 2022: [Verbond uit zorgen uit over Due Diligence-directive \(verzekeraars.nl\)](#)

2 november 2023: [Neem financiële sector op in Europese IMVO-regelgeving \(verzekeraars.nl\)](#)

8 januari 2024: [Verbond teleurgesteld: Europa neemt financiële sector niet op in CSDDD-wetgeving \(verzekeraars.nl\)](#)

29 februari 2024: [Corporate Sustainability Due Diligence Directive: geen akkoord! \(verzekeraars.nl\)](#)

18 maart 2024: [De Raad keurt afgezwakt CSDDD uiteindelijk goed \(verzekeraars.nl\)](#)

5. European Green Bond Standard (EuGBS)

In 2021 heeft de Commissie een voorstel ingediend voor een verordening voor een vrijwillige Europese norm voor groene obligaties (EuGBS) die beschikbaar is voor alle particuliere en overheidsuitgevende instellingen ([Effectenuitgevende instellingen](#)). De verordening De EuGBS stelt een 'gouden standaard' vast voor de manier waarop bedrijven en overheden groene obligaties (green bonds) kunnen inzetten om geld op te halen op kapitaalmarkten voor groene investeringen, terwijl ze tegelijkertijd voldoen aan duurzaamheidsvereisten en als belegger beschermd worden tegen greenwashing. Op 11 oktober 2023 is de [Verordening - EU - 2023/2631 - NL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) gepubliceerd.

Wat zijn de eisen aan groene obligaties?

- De Europese norm voor groene obligaties is vrijwillig;
- Middelen, opgehaald door de obligaties, moeten volledig worden gebruikt voor projecten die binnen de taxonomie vallen;
- Rapportageverplichtingen voor actoren met het oog op volledige transparantie over de besteding van de middelen;

- Obligaties moeten voldoen of naar verwachting zullen voldoen aan de taxonomievereisten binnen een redelijk korte periode na de uitgifte van de betrokken obligaties;
- Om beleggers alle informatie te verstrekken die relevant is om het milieueffect van de Europese groene obligaties te kunnen beoordelen, moeten de impactverslagen duidelijk de maatstaven, methoden en aannames beschrijven die bij de beoordeling van het milieueffect zijn toegepast;
- Alle groene EU-obligaties moeten worden gecontroleerd door een externe beoordelaar.
- ESMA houdt toezicht op de beoordelaars.

Alles is na te lezen in de finale wetgevingstekst, [Verordening \(EU\) 2023/2631](#).

Uitgevende instellingen

De volgende twee alinea's komen uit de [Verordening](#) EuGBS.

Ecologisch duurzame obligaties zijn een van de belangrijkste instrumenten voor het financieren van investeringen betreffende ecologisch duurzame technologieën, betreffende energie- en hulpbronnefficiëntie, alsook betreffende ecologisch duurzame vervoersinfrastructuur en onderzoeksinfrastructuur. Financiële en niet-financiële ondernemingen, alsook entiteiten die geen vennootschappen zijn zoals overheidsentiteiten, kunnen dergelijke obligaties uitgeven. De verschillende initiatieven voor ecologisch duurzame obligaties bevatten geen gemeenschappelijke definities van ecologisch duurzame economische activiteiten. Zo kunnen beleggers niet makkelijk nagaan van welke obligaties de opbrengsten stromen met of bijdragen tot de milieudoelstellingen zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs.

Uitgevende instellingen die de benaming “Europese groene obligatie” of “EuGB” willen gebruiken, moeten overall in de Unie dezelfde regels volgen teneinde de marktefficiëntie te vergroten door discrepanties te verminderen en zo ook de kosten voor beleggers om dergelijke obligaties te beoordelen, te verlagen. Om vergelijking te vergemakkelijken en greenwashing tegen te gaan, moeten er templates voor optionele openbaarmaking over duurzaamheid worden verstrekt, zowel voor obligaties die als ecologisch duurzame obligaties op de markt worden gebracht als voor aan duurzaamheid gekoppelde obligaties.

Inzet Verbond

Het Verbond zette zich in voor een sterke markt voor groene investeringen. En dat dezelfde standaarden gelden voor overheden en bedrijven. Onze inzet is uiteindelijk in de finale wetgevingstekst opgenomen.

Wat verwacht de AFM?

Op de [website](#) van de AFM staat toegelicht wat de toezichthouder verwacht van onder andere prospectussen op de uitgifte van duurzame obligaties.

Templates voor vrijwillige openbaarmaking obligaties

Uiterlijk december 2024 publiceert de Commissie richtsnoeren om templates vast te stellen voor vrijwillige openbaarmaking vóórdat uitgevende instellingen ecologisch duurzame of aan duurzaamheid gekoppelde obligaties uitgeven ([Artikel 20](#) wetgevingstekst).

Tijdljn

De tijdljn kan je [hier](#) raadplegen.

6. Green Claims Directive

De EC heeft 22 maart 2023 een [voorstel](#) (2023/0085(COD)) gepubliceerd om greenwashing en misleidende claims tegen te gaan, samen met een [Q&A](#) en [factsheet](#).

- Het voorstel gaat in op claims van bedrijven richting klanten (consumenten) die zien op de milieueffecten of de milieuvriendelijkheid van een product of van het bedrijf zelf. Het voorstel ziet op de hele “levenscyclus”: van de grondstoffen tot het einde van de levensduur van het product.
- Het voorstel bevat gemeenschappelijke criteria waardoor consumenten meer duidelijkheid en zekerheid krijgen dat wanneer iets als een groen product wordt verkocht, het ook daadwerkelijk groen is.
- Ondernemingen die een “groene claim” koppelen aan hun product of dienst, moeten minimumnormen in acht nemen over de wijze waarop zij deze beweringen onderschrijven én hoe zij hierover communiceren.

- De belangrijkste doelstellingen van het voorstel zijn:
 - Milieubescherming verbeteren en bijdragen aan een snellere groene transitie naar een circulaire, schone en klimaatneutrale economie in de EU;
 - Consumenten en bedrijven tegen greenwashing beschermen en consumenten in staat stellen aan de versnelling van de groene transitie bij te dragen door weloverwogen aankoopbeslissingen te nemen op basis van geloofwaardige milieucclaims en -keurmerken;
 - De rechtszekerheid van milieucclaims en het gelijke speelveld op de interne markt verbeteren, het concurrentievermogen van marktdeelnemers bevorderen die zich inspanssen om ecologische duurzaamheid van hun producten en activiteiten te vergroten, en mogelijkheden voor kostenbesparing creëren voor bedrijven die grensoverschrijdend handeldrijven.
- Europees Parlement:
 - In februari 2024 is een akkoord bereikt over het [gezamenlijke rapport](#) door de co rapporteurs van de IMCO en ENVI commissies.
 - Het Parlement ondersteunt de uitsluiting van expliciete milieucclaims in de scope (zoals staat beschreven in de SFDR).
 - Na een uitvoerige analyse van Insurance Europe en haar leden is geconcludeerd dat het rapport acceptabel is voor de verzekeringssector ondanks ruimte voor verbeteringen.
- Op Raadsniveau vinden besprekingen in de Raadswerkgroep milieu plaats. De laatste gedeeltelijke compromistekst is [hier](#) beschikbaar.
- Tegelijkertijd publiceerde EIOPA een ontwerpadvies over duurzaamheidsclaims en greenwashing in de verzekerings- en pensioensector. De principes in het ontwerpadvies zijn vergelijkbaar met de voorgestelde Green Claims-Directive.

April 2024: onduidelijkheden in het voorstel

Onderstaand staan onduidelijkheden waar het Verbond nog duidelijk antwoord op wil krijgen.

- De wisselwerking tussen de Green Claims Directive en de Green Transition Directive;
- De wisselwerking tussen de Green Claims Directive en de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR);
- En welke aspecten van verzekeringsproducten onder de scope van de Green Claims Directive vallen.

7. European Single Access Point (ESAP)

- De EU werkt aan een Europees centraal datapunt, waarmee beleggers vlot toegang krijgen tot openbare financiële en met duurzaamheid verband houdende informatie over EU-bedrijven en EU-beleggingsproducten. Raad en Parlement hebben 23 mei 2023 een [voorlopig akkoord](#) bereikt over drie voorstellen voor een ESAP dat onderdeel uitmaakt van het actieplan voor een [Kapitaalmarktunie](#). Op 13 december 2023 ondertekenden de voorzitter van het Parlement en de voorzitter van de Raad de slotakte. Daarmee is de wetgevingstekst gefinaliseerd en treedt de verordening in werking op de twintigste dag na de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie. Twaalf maanden na de inwerkingtreding, is de wet van toepassing vanaf 2027.
- **Doel van ESAP:** de ESAP heeft tot doel om grote en kleine beleggers te stimuleren in EU-beleggingsproducten te investeren door financiële en duurzaamheidsgerelateerde informatie van Europese bedrijven gratis, gebruikersvriendelijk, gecentraliseerd en digitaal toegankelijk te maken. Door via ESAP financiële en duurzaamheidsgerelateerde informatie van Europese bedrijven op grotere schaal te verspreiden (ook over de EU-grenzen heen), neemt het digitale gebruik ervan toe. Met als uiteindelijk doel: via ESAP de integratie van financiële diensten en kapitaalmarkten in de EU⁹
- Het ESAP legt Europese ondernemingen geen aanvullende rapportageverplichtingen op, omdat ESAP-toegang regelt tot reeds openbaar gemaakte informatie op grond van de relevante Europese richtlijnen en verordeningen.
- Volgens de [tijdlijn](#) begint, zes maanden nadat het ESAP is gepubliceerd (48 maanden na de inwerkingtreding), fase 2. Het toepassingsgebied van fase 2 is groot en bevat onder meer informatie over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR).¹⁰
- In de derde en laatste fase wordt relevante informatie uit nog ongeveer twintig wetgevings-teksten toegevoegd aan het toepassingsgebied.¹¹

8. Transparantie en integriteit van ESG activiteiten

- De ESG-rating ([Commissievoorstel](#) gepubliceerd op 15 juni 2023) is een oordeel (rating) die bedrijven krijgen voor duurzaamheid. De verordening is onder meer een reactie op de gebrekkige transparantie bij ratings door commerciële ratingbureaus (ratingbureaus). En gespecialiseerde databedrijven spelen een steeds grotere rol, omdat beleggers in belangrijke mate afhankelijk zijn van de informatie die deze partijen leveren. Zogenaamde 'ESG-scores' laten zien hoe bedrijven of beleggingen scoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur. Deze scores helpen investeerders de risico's en kansen te beoordelen van de prestaties van bedrijven op cruciale gebieden zoals klimaatverandering, beloning van bestuurders en diversiteit & exclusiviteit.
- Door de ratings Europees te regelen wil de EC de betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid verbeteren. De regelgeving eist van ratingbureaus dat zij relevante ESG-risico's opnemen waardoor ook de kredietwaardigheid van een onderneming of het door hen toegepaste financiële instrument beoordeeld wordt.
- Het verzamelen van ESG-data staat nog in de kinderschoenen en voor veel andere datavraagstukken is er nog helemaal geen data voorhanden, laat staan dat deze verzameld en geanalyseerd worden. De kwaliteit van de data is bij alle gegevensverzamelingen een issue, zelfs bij recent verzamelde data.
- Daarom hebben Insurance Europe en Pensions Europe een [gezamenlijk statement](#) gepubliceerd (22 november 2023) met het verzoek om de scope van de Europese ESG-rating uit te breiden met ESG-dataproducten.

8.1 Update 6 februari 2024

Op 5 februari 2024 bereikten het Europees Parlement en de Raad een [voorlopig politiek akkoord](#) over het voorstel voor een verordening betreffende de transparantie en integriteit van ESG-ratingactiviteiten (Environmental, Social and Governance):

- Uitsplitsing van de ESG-rating: De overeenkomst verduidelijkt dat ESG-ratings milieu-, sociale en mensenrechten- of governance-factoren omvatten. De overeenkomst voorziet in de mogelijkheid om afzonderlijke ESG-ratings te verstrekken. Als er maar één rating wordt gegeven, dan moet de weging van de E-, S- en G-factoren expliciet zijn.
- Dubbele materialiteit: dubbele materialiteit is een concept dat twee perspectieven op duurzaamheid combineert: Hoe jouw bedrijf impact heeft op de omgeving (buitenwereld); Hoe duurzaamheidskwesaties invloed hebben op jouw bedrijf (binnenwereld)
- Territoriale scope
 - In de EU gevestigde aanbieders van ESG-ratings moeten beschikken over een ESMA-vergunning.
 - ESG-ratingaanbieders gevestigd buiten de EU en die in de EU willen opereren, moeten een hun ESG-ratings laten goedkeuren door een door de EU geautoriseerde ESG-ratingaanbieder.
- Voor kleine aanbieders van ESG-ratings gelden tijdelijke vrijstellingen. Er wordt een lichter, tijdelijk en optioneel registratieregime van drie jaar ingevoerd voor kleine ondernemingen en groepen van ondernemingen die ESG-ratings verstrekken.

Vervolg

De Raad en het Parlement moeten het voorlopige politieke akkoord nog definitief worden goedkeuren. De verordening wordt van kracht 18 maanden na de inwerkingtreding.

9. Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) en GHG Scope 3 emissions reporting (het verduidelijken en aanpakken van problemen rond scope 3-emissierapportage)

- Via het Partnership for [Carbon Accounting Financials](#) (PCAF) is een begin gemaakt met standaarden voor verzekeringsproducten. Achttien Nederlandse financials (totaal beheerd vermogen van 2 biljoen euro) maken onderdeel uit van het PCAF. Samen hebben zij een meetmethodiek ontwikkeld voor de CO₂-uitstoot van leningen en investeringen. Voor beleggingen zien we dat PCAF steeds vaker de standaard wordt.

- Het PCAF heeft de [PCAF standard part c- insurance associated emissions](#) in november 2022 gepubliceerd. Hierin staan meetmethodieken en publicatie-eisen voor verzekeringsgerelateerde emissies.
- Op grond van de [SFDR](#) zijn verzekeraars verplicht om (vanaf juni 2023) hun Scope 1, Scope 2 en Scope3 broeikasgasemissies te rapporteren.
- Scope 3 verwijst naar alle andere indirecte broeikasgasemissies die plaatsvinden in de waardeketen van het rapporterende bedrijf. Scope 3 is op te splitsen in stroomopwaarts emissies (bijvoorbeeld door bedrijven die papier of computers leveren) en stroomafwaarts (emissies die optreden door gebruik van de producten of diensten van de organisatie zelf). Voor verzekeraars omvat dit ook de verzekerde uitstoot van auto's bestuurd door klanten of emissies geproduceerd door bedrijven waarin de verzekeraar belegt.
- Voor verzekeraars is Scope 3 het belangrijkste waarbij veel gediscussieerd wordt over het meten en rapporteren van de emissie-uitstoot
- Gezien deze discussie en vragen heeft de Ecofin-commissie van Insurance Europe besloten een kort- en middellang termijnplan op te stellen voor Scope 3. **Hier wordt nu aan gewerkt door Insurance Europe.**

Bronnen

¹ Autoriteit Financiële Markten. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Geraadpleegd op 23 november 2023, van <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/themas/duurzaamheid/sfdr>.

² Ibid

³ Autoriteit Financiële Markten. Vereisten uit de SFDR. [www.afm.nl](https://www.afm.nl/nl-nl/sector/themas/duurzaamheid/sfdr/vereisten). Geraadpleegd op 23 november 2023, van <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/themas/duurzaamheid/sfdr/vereisten>.

⁴ Ibid

⁵ Autoriteit Financiële Markten. Vereisten uit de SFDR. [www.afm.nl](https://www.afm.nl/nl-nl/sector/themas/duurzaamheid/sfdr/vereisten). Geraadpleegd op 23 november 2023, van <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/themas/duurzaamheid/sfdr/vereisten>.

⁶ Ibid

⁷ Ibid

⁸ Ibid

⁹ Raad van de EU. (23 mei 2023). Vlotte toegang tot bedrijfsinformatie voor beleggers: voorlopig akkoord over het European Single Access Point (ESAP). [Consilium.nl](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/05/23-esap/). Geraadpleegd op 23 november 2023, van Vlotte toegang tot bedrijfsinformatie voor beleggers: voorlopig akkoord over het European Single Access Point (ESAP) - Consilium ([europa.eu](https://www.consilium.europa.eu/)).

¹⁰ Ibid

¹¹ Ibid